

11. Холковська І. Л. Готовність студентів педагогічного університету до розвитку творчого потенціалу учнів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2020. Випуск 61. С. 167-173.
12. Холковська І.Л., Галузьяк В. М. Особистісно-професійна готовність педагога до роботи з обдарованими дітьми. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами*: Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2018. С. 158-162.

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ ЯК ПРОВІДНА ІДЕЯ ВИХОВАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Осадчук Т.

*Студент факультету історії, права і публічного управління
Науковий керівник – доц. Волошина О. В.*

Виховання – складний і багатогранний процес впливу на людину природних і соціальних факторів (навколишнього середовища, сім'ї, школи, колективу, громадськості, засобів масової інформації, літератури, мистецтва) в якому здійснюються соціалізація індивіда, становлення і розвиток його як особистості протягом усього життя. Виховання включає в себе освіту і навчання.

У розвитку людини виявляється загальне й особливе. Загальне властиве всім людям певного віку; особливе вирізняє окрему людину. Особливе в людині називають індивідуальним, а особистість з яскраво вираженим особливим – індивідуальністю.

Актуальність дослідження полягає у висвітленні важливості розвитку індивідуальності крізь призму історичного розвитку та формування прогресивного та успішного людства.

Мета статті: аналіз історичного розвитку індивідуальності та аналіз основних засад Нової української школи, що базуються на ідеях дитиноцентризму.

Індивідуальність – це сукупність своєрідних особливостей і певних властивостей людини, які характеризують її неповторність і виявляються у рисах характеру, у специфіці інтересів, якостей, що відрізняють одну людину від іншої. З латинського *individuitas* означає неподільність.

Індивідуальність визначає людину як автора власного життя, як творця унікального життєвого шляху, носія багатогранної неповторності, авторського світогляду. Індивідуальність визначається створеною нею духовно-практичною реальністю, що є сукупним результатом саморефлексії, совісті як особистого морального імперативу добра, віри як засобу поєднання макро- і мікрокосму, що породжує людину духову.

В історії філософії уявлення про індивідуальність були тісно пов'язані з розумінням поняття «індивід». Початком їхнього формування вважають ідеї давньогрецьких атомістів Демокрита і Левкіппа, які трактували атоми як якісно своєрідні елементи буття, що мають певні форму і положення. Давньоримський філософ Сенека застосовував термін «Індивідуальність» на позначення окремої істоти, яка має свою специфіку. У середньовіччі схоластиці поняття стосувалося тільки людини. В епоху Відродження індивідуальність окремої особи розглядали лише у зв'язку з традиційним суспільними типами, на цьому положенні

ґрунтувалися різні концепції новоєвропейського індивідуалізму. У 17 ст. вагомим внеском у дослідження поняття стало вчення Г. Ляйбніца про монади як про замкнені у собі специфічні субстанції буття. Значна увага до індивідуального властива світобаченню доби романтизму. Нині у психології індивідуальність розглядають як унікальну сукупність ознак (думок, почуттів, прагнень, бажань, потреб, інтересів, станів, звичок, вчинків, нахилів, здібностей), що відрізняє конкретну людину від інших, і становить ієрархічну структуру, рівнями якої є особистість, характер, темперамент. Передумови формування індивідуальності – біологічні задатки, які в процесі навчання і соціалізації трансформуються в її особливості. Становлення цілісно пов'язано із самоусвідомленням, самовизначенням, самоактуалізацією і розмежуванням власного «Я» та соціальних ролей. Людина стає індивідуальністю, коли її особистість наповнюється неповторними властивостями. Розрізняють індивідуальні властивості особистості й особистісні властивості індивіда. Індивідуальне – щось особливе в особистості. Не кожен індивід є індивідуальністю, для цього необхідно стати особистістю. Тоді можна розглядати людину як суб'єкта культури, носія певних соціальних якостей, суспільних ролей, який діє за ustalеними в суспільстві принципами. Поняття «особистість» співвідносне з поняттям «традиція», оскільки саме на ній базується процес соціалізації, який передбачає засвоєння індивідом соціокультурного досвіду, приєднання до групової пам'яті тощо. Становлення суб'єкта культури не вичерпується засвоєнням соціокультурного досвіду (норм і правил поведінки, цінностей, навичок тощо), а пов'язане з усвідомленням і протиставленням себе довікілью. Виокремлення себе із соціуму через усвідомлення своєї індивідуальності обмежує владу традиції над особистістю. Суспільство, яке визнає найвищою цінністю свої етнокультурні, конфесійні, ідеологічні та інші традиції, вважають традиційним. Воно замкнене й орієнтоване на відтворення певних зразків, його членів визнають єдину систему цінностей, тому роль індивідуального тут мінімальна. Так, релігійні основи східних культури призвели до заперечення в ній активності індивідуалізаційного начала; західно-європейська культура, навпаки, не тільки наголошує на важливості індивідуального, а й визначає напрям її еволюції на рівні поступового розвитку всієї культури, на рівні розвитку світогляду окремої особистості, яка належить до цієї культури. Опозиція індивідуальне – традиційне породжує певну суперечність: з одного боку, суспільство має берегти соціальну пам'ять, стандартизувати колективний досвід і нав'язувати його зразки. Реакцією особистості на такий тиск є її прагнення звільнитися від влади традиції і почати розвивати власні форми освоєння світу, тобто здійснювати вільний вибір. Така поведінка вступає в конфлікт з ustalеними в суспільстві нормами. Якщо цей процес не контролювати, він стане загрозою для цілісності суспільства. Тому суспільство веде боротьбу з самоправністю і нав'язує стереотипні форми поведінки. Розв'язання цього конфлікту полягає в синтезі прагнення обох сторін уникнути крайнощів. Питання створення оптимальних умов для формування і розкриття індивідуальності особистості вирішує гуманістична педагогіка [2].

Американський психолог, один з основоположників гуманістичної теорії А. Маслоу (1907-1970), головною характеристикою особистості вважав потяг до самоактуалізації, самовираження, розкриття потенції до творчості та любові, в основі яких лежить гуманістична потреба принести людям добро. Він стверджував, що людині, як і тварині, не властиві природжені інстинкти жорстокості й агресії, як уважав З. Фрейд. Навпаки, в них закладений інстинкт збереження

своєї популяції, що змушує їх допомагати одне одному. Потреба в самоактуалізації своїх можливостей і здібностей властива здоровій людині, а найбільшою мірою – видатним людям. Суспільство може процвітати, якщо воно знаходить шляхи розвитку здорових, сильних, розумово повноцінних особистостей. Поступ суспільства відбувається не революційним шляхом, не соціальними перетвореннями, а задоволенням гуманістичних потреб.

Якщо поглянути через призму історичного розвитку людства, кардинальні зміни всіх часів відбувались лише завдяки індивідуальностям, що може стверджувати те, що основою XXI століття без сумніву є розвиток індивідуальних потенціалів кожного на повну потужність.

З розвитком соціальних онлайн структур та діджиталізацією світу, діти намагаються проявити свою індивідуальність. Це відображається навіть у звичайних відео в «Tik-tok» (соціальна мережа для створення цікавих відеороликів), де трендове відео відзняте під однакову музику, але характерно різними індивідуальними рухами, виразами, міміками, тощо.

На основі діджиталізації розвивається і кіберспорт (спортивні змагання з відеоігор), який стає щодалі актуальнішим та збільшує свою аудиторію, вони зацікавлені в створенні та покращенні себе у віртуальному образі, що відповідно також відрізняє їх, як індивідуальностей.

У XXI ст. необхідно забезпечити підготовку людей високої культури, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, мобільності, здатних до освоєння і впровадження новітніх наукових та інформаційних технологій. Розвивати вище зазначені якості особистості потрібно починати ще зі школи, а це можливо лише за умови впровадження індивідуального підходу до кожного учня в процесі навчання та виховання.

У вихованні з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, вирішальне значення у цьому процесі має особистість учителя, який відповідно до реформування системи освіти в Україні має значно більшої свободи. Нова українська школа потребує вчителя творчого, ініціативного, демократичного, здатного до організації освітнього процесу на основі педагогіки партнерства, оволодіння новими педагогічними та інформаційними технологіями. Крім того, вчитель Нової української школи повинен реалізувати особистісно-орієнтовану модель освіти, засновану на ідеології дитиноцентризму («максимального наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів»), реалізацію індивідуального підходу [3].

Урахування індивідуальних особливостей учнів у навчанні та вихованні – це не пристосування мети і змісту навчання і виховання до окремого учня, а пристосування прийомів, методів і форм педагогічного впливу до індивідуальних їх особливостей з метою забезпечення запрограмованого рівня розвитку особистості. Отже, індивідуальність – це багатогранність та неповторність, яка є актуалізованою на даному щаблі розвитку суспільства.

Література

1. Бех І.Д. Виховання особистості. У 2 к. Кн. 2. Київ: Либідь, 2003 р. 280 с.
2. Колот А. Індивідуалізація особистості та формування індивідуалізованого суспільства як феномени сучасності: наслідки та уроки 2014 р. 1-8 с.
3. Міністерство освіти і науки України. Нова українська школа. 2016 р.